

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Deak Ferencz-utca 20.
INSERTIUNILE
se primesc la administra-
ția.
Mulțumite publice și Low de-
schisă costă fiecare șir 20 fr.
Manuscrise nu se în-
poiază.
Telefon pentru oră și
nocturnă 502.

Convenția comercială cu România.

De Vasile C. Osvadă.

Parlamentul din Budapesta, după o dis-
cuție de 3 zile — a primit Sâmbătă pro-
prietății pentru inarticularea conven-
țiilor comerciale cu România.

Parlamentul a luat parte cea mai de seamă
la viața publică ungherească — ne a
noua convingerea, că în țara acea-
puțin se ține seamă de adevăratele
ce se impun pentru o liniștită
economică a popoarelor ce o

de dragostea intereselor lor de
măscă prea adese de un șovinism
și de speculă — conducătorii de
țării nu au nici obiectivitatea, nici
obiecții ce se impun în fața ac-
ționarilor convenției economice cu

Creștem că, în discuția asupra con-
venției cu România au fost trimise cele mai
puteri parlamentare pe cari le au
ari au grijă să păstreze nivelul
Ajunși însă în fața realelor exigențe
departe de a lăsa să se între-
re-o soluție economică, cerută cu
sistență de adevăratele trebuințe ale
șării ungherești s'au pomenit în jeluiri,
cu durere că: »da, recunoaștem
dată e foarte grea, noi simțim că
reforme cuminti — dar noi nici
nici nu le putem aplica».

Adoptarea aceasta nu o facem noi
înțelegerea oară. O face cel mai șovi-
n guvernamental »Budapesti Hirlap«,
jurnal său de Sâmbătă, când spune
articolul publicat că »discuțiile
ținute în legătură cu convenția, deși
deschis perspective largi și foarte
nu ne-au dat însă nici o soluție,
au dovedit numai neputința (tehe-
nyiket bizonyították).«

Oratorii din parlament au discutat
convenției numai din punct de ve-
demic și de înaltă politică econo-

prin contele Károlyi au protestat
importului de vite (corect: importu-
de vită) ce s'a prevăzut în con-
venția pentru România — invocând argu-
mente în favorul necesității
agriculturate în Ungaria, stat
de excelență — agricol.

Antiliberalii prin șeful lor Sándor Pál
au putut ascunde bucuria că s'a
vama în spre România pentru ar-
de industrie — ce se vor plasa prin
negotul al Ungariei.

De Bánffy a scos în relief credințele
clasei marilor proprietari, spunând

cu multă naivitate că această convenție ajută
în special Ardealul.

Ministrul de comerț Hieronymi a apărut
baza politicii 67-iste, afirmând imposibili-
tatea că Ungaria numai pe baza teritoriului
vamal comun își poate apăra propriile in-
terese economice.

Mai aproape de adevăr a umblat con-
tele Serényi, ministrul de agricultură, care
a semnalat măsuri reale pentru ridicarea
agriculturatei prin organizarea valorării și a
consumului. Asupra importanței ce o are
convenția n'a stăruit mult — mai ales dându-
și seama că guvernul se găsește încă
în preajma încheierii convenției comerciale
cu Sârbia.

Credem că a fost o mare greșală că din-
tre membrii partidului naționalităților nici
un deputat n'a profitat de prilejul, ca pe de
o parte să facă declarații asupra credințelor
noastre politice în materie economică,
iar pe de altă parte să arăte pagubele enorme
ce se aduc prin această convenție celei mai
mari părți a locuitorilor din Ardeal — în
special românilor ardeleni.

Admitem că această discuție cerea pre-
gătiri speciale, dar când știm că din întreaga
bibliografie ungherească a convențiilor comer-
ciale trei din cinci părți se ocupă cu rela-
țiile comerciale a monarhiei noastre cu Ro-
mânia — această pregătire nu era prea ane-
voioasă.

Dar ori cât ar fi fost de anevoioasă ea
se impunea în urma faptului — asupra
cărui ne-om opri mai târziu — că întreaga
mărginimea noastră ardeleană, începând dela
mocanii din Covasna până încoace peste
Poiana-Sibiului — și-au pierdut prin con-
venția aceasta toate izvoarele de venit —
dacă nu și întreaga existență...

Convențiile comerciale au o importanță
capitală în relațiile și tratatele internaționale.
Prin aceste convenții se regulează reciproc
relațiile comerciale a două state. Importanța
convențiilor comerciale nu rezidă numai în
taxele vamale, ce se fixează pentru cele
două state contrahente, căci prin convenții
se regulează o samă de chestiuni de cea
mai mare importanță. Amintim: se garan-
tează pentru supușii statelor contrahente li-
bera exercitare a negotului și a meseriilor,
în condițiile fixate pentru cetățenii autoh-
toni. Supușii statului în convenție nu pot
fi taxați pentru purtarea meserii ori a ne-
gotului cu taxe ori contribuții mai mari ca
cetățenii țării. Câteva întreprinderi sânt nu-
mai rezervate cetățenilor statului respectiv
ca de pildă: dreptul de farmacie, de sam-
sar etc. Asemenea intră între excepții și
activitatea societăților străine, fie comerciale,
fie de asigurare.

Tot prin convenții se fixează dreptul de
navigațiune, afacerile consulare, dreptul de
proprietate a invențiilor, etc.

Importanța convențiilor comerciale e dar
evidentă, și în statele cu o politică econo-

mică conștiință și puternică se și dă con-
vențiilor comerciale cea mai mare atențiune.
E de-ajuns să pomenim de blocul lui Na-
poleon ori de billul lui Mac-Kinley din
America ori de politica vamală prohibitivă
pentru produsele agricole inaugurată în Ger-
mania la anul 1879.

Primele convenții comerciale le găsim în
veacul al 17-lea. Întâia convenție comer-
cială regulată e cea dela 1703, încheiată
între Anglia și Portugalia, zisă convenția
Methuen, după numele celui care a condus
tratativele.

Monarhia Austro-Ungară a încheiat cu
România prima convenție la 1875. Dar
deja la anul 1879, în urma politicii va-
male germane, relațiile s'au încordat. Până
la anul 1886 însă România a exportat în
Ungaria bucate scutite de vamă. La 1893
s'a încheiat tratatul comercial cu România,
care apoi a fost turburat prin nenorocitul
război vamal, până când la 1905 s'au re-
luat tratativele, al căror rezultat e con-
venția comercială primită acum Sâmbătă în
parlamentul din Budapesta — convenție
care formează partea întregitoare a tratatu-
lui din 1893.

Prin noua convenție, Austro Ungaria a
obținut taxe vamale mai scăzute pentru
mașini agricole, ape minerale, articole de
faianță și sticlărie, petrii de moară, mă-
rfuri de fier turnat și altele. Nici o marfă
din monarhie nu poate fi îngreunată cu
taxe vamale interne (de poduri, de piață)
în măsură mai mare decât mărfurile indigene
române.

În schimb România și-a fixat dreptul
de import pentru vite în monarhie și a-
nume în anul 1910 — 12.000 capete de
vite. Acest număr crește treptat până la
numărul 35.000, care va fi ajunsă în anul
1917 — până la care dată e încheiată
convenția.

În afară de aceste România mai are
dreptul să importe an de an câte 60.000
porci.

Atât vitele cât și porcii însă pot fi im-
portate numai în stare tăiată (carne) și în
schimbul plății unei taxe vamale, destul
de urcată.

Peste acest contingent nu se pot im-
porta vite din România în schimbul ni i
unei taxe vamale.

Contingentul importului de carne de
vită din România, fixat în noua convenție,
formează abia ceva peste 2 proc. din în-
treg consumul anual de carne din mo-
narhie.

Față de acest contingent, în proiectul de
convenție cu Sârbia, contingentul de im-
portare e fixată cu 20.000 de vite și 50.000
de porci în stare tăiată.

Ne întrebăm acum și ca cetățeni și mai
ales ca români, cari sânt avantajii ori
desavantajii acestei noi convenții?

Din punctul de vedere al politicii econo-
mice de stat convenția comercială cu

România e de cea mai mare importanță, dat, fiindcă monarhia, dar mai ales Ungaria cu industria și negoțul său puțin dezvoltat nu-și poate găsi piețe de desfacere decât în Răsărit și mai ales în România. Față de aceste mari favoruri, importul de carne fixat e o jertfă agrară de tot disparență.

Pentru noi Români din Ardeal însă această convenție e direct o lovitură de moarte.

Mocanii, poienarii și mărginenii noștri au pierdut total ieftenele și bunele pășuni din România unde își creșteau oi și vite, pe cari apoi le aduceau acasă pentru valorizare.

În senzul convenției noi însă nici o oază, nici o vită nu mai poate fi trecută încoaci peste graniță — decât numai în stare tălă (carne). Mărginenii noștri prin urmare au pierdut orice posibilitate de câștig în relație cu pășunatul din România.

Și când știm că mărginenii noștri formează cea mai inteligentă și cea mai cu stare parte a românilor din Ardeal — acum când îi vedem despoiați de singurul lor izvor de câștig — ne plânge sufletul în fața acestui dezastru național, ce ne copleșește pe urmele nenorocitei convenții. Și durerea noastră e cu atât mai mare, cu cât convenția a fost tratată și e încheiată — cu frați de-ai noștri cărora le era cu puțință ca măcar să micșoreze acest dezastru.

În același timp însă nici guvernul ungar n'a căutat să recompenseze această pierdere prin fixarea de tarife speciale pentru produsele industriei casnice și a meseriei purtate de locuitorii mărginași cu România.

O singură nădejde ne-a mai rămas, anume că necazul ne va învăța și locuitorii mărgineni, stînginiți în cultura vitelor vor îmbrățișa meseriile, a căror produs îl vor desface în România, altcum mizeria se va întinde și peste ținuturile cari până acum erau mai bine situate materialicește.

Și-apoi ne gândim și la termenul când expiră convenția: la anul 1917. Poate că

cerul va fi atunci mai milostiv față de neamul nostru și cu ajutorul celor chemați — lucrurile vor putea lua o față mai favorabilă. Până atunci însă să muncim mult și cuminte, să învățăm din această nenorocire și să dăm importanța cuvenită chestiilor economice, cu a căror organizare ni-se impune să ne ocupăm cu dinadinsul.

I. P. S. Sa mitropolitul Mețianu la prim-ministru. I. P. S. Sa mitropolitul Mețianu a fost azi primit în audiență la primul ministru d. Khuen, la orele 12 și jumătate. Audiența a durat timp de două ceasuri. I. P. S. Sa a prezentat dlui Khuen un memoriu. După știrile ce primim memoriul este identic în toate punctele cu memoriul prezentat de d. Dr. I. Mihu.

Impăcarea româno-maghiară. Din București ni-se scrie că în anumite cercuri politice circulă zvonul despre tratativele ce s'ar fi început la București în interesul unei împăcări sincere între România și Ungaria.

Ziarul »Seara« privește asupra acestor tratative următoarele lămuriri:

»E foarte natural ca la București să se adune și uneori să se încurce firele politice austro-ungare la chestiunea Românilor din Ungaria.

În vremea din urmă și mai ales după vizita Arhiducelui Franz Ferdinand la Sinia, diplomația austro-ungară a căutat să intereseze și mai mult cercurile hotărâtoare din București pentru problema unei aplanări a conflictului între Maghiari și Români.

Cercurile hotărâtoare din București n'au uitat însă experiențele triste din timpurile de glorie ale lui Bánffy și Jezzensky și ale vizitel regelui Carol la Budapesta. De aceea și au arătat rezervele și au cerut oare cari garanții reale din partea guvernului ungar.

Atunci a fost inventat »moderatul« Mangra și tot atunci s'au pus bazele »Corespondenței române«, care servește polișca acestuia.

Dar aventura cu Mangra a dat failment. Toată lumea românească din Ardeal și din România a protestat contra lui Mangra și chiar unii factori foarte importanți dela Viena s'au arătat neîncrezători în omul șovinistului Tisza.

După furtuna izbucnită în presa națională mănăscă, pe urma discursului nenorocitelui grandoman, cercurile hotărâtoare din rești, cari la început arătau un interes de simpatie lui Mangra și încercărilor să retras foarte repede și păstrează astăzi o prudentă.

Totuși, diplomația austro-ungară din Budapesta n'a renunțat să mai încerce a câștiga în politica oficială a României pe seama »moderată« a guvernului Khuen-Hédervary.

De aci și sforțările primului ministru de a pune la cale tratative nouă cu România.

Foarte interesantă este și t.ama, care a diplomatiei austro-ungare că vizita regelui la Ischl nu va mai avea loc, precum se știe și la Budapesta și la Viena și mai ales curesții.

Fără îndolală actualul, guvern unguresc mișunea de-a rezolvi chestiunea națională și a pune odată capăt veșnicului conflict frământat țara întreagă. Guvernul unguresc cercat și va mai încerca să zdrobiască războiul nostru profitând de toate influențele care poate să dispună, direct și indirect. Chiar acela trebuie să dăm o deosebită importanță articolului publicat de oficiosul francez al noului român (reprodus în numărul nostru) că singurul factor autorizat, cu care poate guvernul unguresc în chestiunea împăcării comitetul central al partidului național-român.

Articolul din organul francez trebuie să cotim ca un răspuns dat la diverse stăruiri și răspuns care tradus în limba de toate zilele să spună: Mangra și oamenii lui Tisza nu căuta nici la București...

»Corespondența română« a apus. Budapesta ni-se anunță că începând cu azi, 1 August n., »Corespondența română« I. Slavici a încetat.

A omorât-o bănuțala (uneori foarte întemărită) că a fost înflințată în scopul de a sprîjini ființa părintelui Mangra.

Se sporesc morții noului »curent«.

O rectificare. Primim din Bad Reichel dela dl Partenie Cosma, directorul »Albinei« Sibiu următoarele rînduri: Informațiunea din Nrul 148 al »Tribunei« — că și pe m'ar fi consultat ministrul-președinte Khuen.

Gronică artistică.

De S. Secula.

Noi, Români din această patrie socotim Bucureștii — cu drept cuvânt — de centrul vieții culturale-artistice românești.

Mijloacele lor sînt multe ale noastre foarte modeste; dar tot ni-se poate permite, ca în calitate de aderenți ai unității culturale, să ne spunem și noi cuvântul, să apreciem »sine ira et studio«, mișcarea teatrală și dela noi și de peste munți.

Cântecul e cel mai puternic element și este și un rezultat al însuflețirii.

Având în vedere acest principiu educator sub raportul artistic, fondul de teatru a inaugurat reprezentațiile de rotație în centrele românești.

După turneurile inaugurale ale lui Z. Bărsan au urmat șezătorile naționale ademenitoare prin joc, cântec și costume de mîndrețe neîntrecută, — iar acum avem trubaduri, pe cântăreții Crișan și Mărcuș.

Începuturi modeste, dar temeinice, riguroase și mult promițătoare.

În România statul susține teatre naționale, dintre cari Teatrul Național din București a

avut în repertoriul său din stagiunea expirată și lucruri originale, pentru cari s'au pus și s'au dat premii.

Relevăm piesele cari au dominat scena: *Apus de soare* și *Vișorul* de dl Delavrancea.

Domnul Barbu Ștefănescu-Delavrancea și-a început activitatea sa literară la »Revista Nouă« de sub direcția dlui Bogdan P. Hașdău.

Limba dlui Delavrancea, ca cristalul, l-a făcut în grabă popular pe gingașul scriitor.

»Sultănica« era în mîna tuturor, »Între viață și vis« și alte nuvele își ajung apogeul în »Parasilii«.

»Parasilii« avînd toate însușirile de roman, așteptarea generală legitimă era: din nuvelă la roman, drumul duce drept, talent există, așteptăm...

Dar în România, unde toată lumea face politică, dl Delavrancea nu a putut să se eschiveze de influența mediului și să rămână un Orfeu al vremilor din bătrîni...

Dar pe artist ori unde îl vei pune, tot artist rămîne!

Cuvântările sale politice sînt cap'd'opere; era păcat să nu dea neamului său și aceste perle din sufletul senin, distins și neîntrecut, care te vrăjește cu frumuseța vorbirii sale.

După o activitate politică, în care Muza că amuțise, publicul află, că dulcele și scriitor și orator s'a întors la ocupațiunea de predilecție și răsfoiește cronicile, ca să se figure din vremurile și gloria din bătrîni.

Stilul de elită pregătește drame istorice din vremuri furtunoase... așteaptă publicul interes.

Se reprezintă la Teatrul Național »Apus de soare«, redînd peripeziile morții lui Ștefan Sfînt și Mare.

Publicul a aplaudat cu entuziasm și a dominat așiful.

Văd din zăre această primire însuflețită și să dau măcar de o dare de seamă compusă scrisă.

Găsesc în *Luceafărul* o dare de seamă semnată de G. B. D., pe care îl știm, că în cata lui de critică literară e: *amicus Platigis amica veritas*.

Criticul face o lungă și incolăcită expunere subiectului *minunat*, scăpînd din când în când din condeiul *circumspect*, câte un »oricum« să nu fi mulțumit, dar predată »te împaci« unor *accente de eroism*...

Un alt martor ocular mi-a spus că ples

	<p>FABRICA DE OBLOANE JALUSINE DE ESSLINGEN CONTRA KAZELOR SOLAR SI STORURI</p>	<p>RONA ERNÓ BUDAPEST TELEFON 23-85</p>	<p>IZABELLA UTCZA 47. TELEFON 23-45.</p>
---	--	--	---

Birăuș triumfătorul...

— Articol din afară. —

Năstrușnicul Birăuș, această »oale călbejită« a presei românești, cum îi poreclise odinioară dl Iorga, are din nou drăcescul prilej de »a-și rîde în pumni... Așa numita delegație a comitetului național într'un acces de energie, cam neobolnă în sferele înalte ale politicei noastre naționale, se hotărăște a înălțura pe acest »scalu« dela conducerea ziarelor partidului, dă declarații întărite strașnic cu încălțuri vrednice de crezare, că sistează apariția ziarelor »Lupta« și »Poporul Român« și invită publicul cetilor a fi cu îndelungă răbdare, până își va putea aranja comitetul național atellere proprii de tipografie, ca să scape de rușinoasa epitropie a vâtafului Birăuș. Și cu toate acestea ce să vezi?

Din grația numelui vâtaf Birăuș, ziarele »Lupta« și »Poporul român« apar regulat, ca și cum nu s'ar fi întâmplat nimic în iadul acela de redacție dela Budapesta. Interesul publicului pentru ele pare a fi în creștere, de când apar în coloanele »Luptei« năzbătillie de declarații și contradicțiuni ale lui Birăuș și ale Popeștilor săi, vrednici de compătimitie.

Zilnic vezi, cum așteaptă cititorii cu nerăbdare sosirea »Luptei«, ca să vadă, pe cine mai spală fără săpun neofilișii redactori, după ce au isprăvit cu foștii redactori, cu comitetul național, cu clica din Sibiu, cu d. Schipul din Arad și cu d. Chendi din București.

Războinicii oameni Popeștilor dlui Birăușu! Ce să mai zici?

Celce au un dram de bun simț, se vor scărbi adânc de această tristă priveliște a presei românești și de proporțiile, ce ia din zi în zi acest scandal cronic, care s'a născut din momentul când »Lupta« a văzut lumina tiparului și n'o să poată fi înălțurat decât de odată cu dispariția definitivă a acestei nefericite gazete »mondiale«.

Crizele, încăerările, scandalurile și declarațiile, cari de cari mai bătaioase s'au ținut în coloanele acestei gazete, a cărei redacție întotdeauna trebuie să fi fost ca o casă fără stăpân.

Și fără vre un dar deosebit de prorocie ar fi putut spune oricine, chiar dela început, că lucr-

rile vor trebui în mod fatal să ajungă, unde, spre rușinea presei românești, vedem că au ajuns.

Unii vor fi exclamat ușurați, bine că s'a spart bubă!

Alții, după cum am citit cu mirare în coloanele maiestose și ridicule ale »Drapelului« din Lugoj, molipsiți, se pare, de »râsul în pumni« al domnului Birăuș, s'au apucat să facă spirite lefline și răsuflăte și au grițit să nu scape prilejul de a lovi în »Tribuna«.

Pentru »Drapelul«, s'iau potrivit a cita aici textul, aprecierea justă a meritelor celor două ziare din Budapesta, pe cari el pare a le simpatiza și a le apăra de pretinsele atacuri indiscrete ale »Tribunii«.

Iată ce adevăruri se tipăreau în »Neamul Românesc« din 12 Octomvrie 1908 despre fenomenul la gazetă: În timpurile mai recente a pornit din Budapesta, cu promisiuni mari, cu zgomot și mai mare — pentru ca la o jumătate de an abia să mai poată clipi — așa numită foale »mondială«: »Lupta«, al cărei actual director și proprietar-editor, faimosul tipograf Birăuș are obrazul a o numi încă și astăzi »organul partidului național«. Constatăm, cu durere, că un asemenea »organ« e cea mai mare rușine posibilă pentru un comitet național, ce se respectă. Ne mirăm de indolența deputaților, — în special a domnului Vlad, care e mai mult răspunzător decât ceilalți — cum pot privi nepăsători la halul, în care a ajuns pretinsul lor organ. Și mai mult ne mirăm însă de indulgența publicului, care se lasă baijocorit printr'o astfel de foale cu mai multe erori de tipar decât șire sau chiar cuvinte. Dar nu numai numărul erorilor de tipar e revoltător la această »Luptă« ci și lipsa de orice îndrumare, de orice sfat luminat. Din cele mai multe articole, care îți lasă impresia, că au fost cu adevărat scrise »inter tormenta«, nu te alegi cu absolut nimic, decât doar cu dezorientare și zăpăceală completă...

Iar despre »Poporul Român« se scria în acelaș (Nr. din 29 Octomvrie 1908), că »într'un rînd fusese pornit deabinele pe povârnișul gazetelor române simbriașe guvernului maghiar«. Și ceea ce s'a întâmplat odată, cine garantează, că nu s'ar putea repeta iarăș? »Garantează d-nul

Doctorul francez Corpechton, în »la Revue Hebdomadaire« publică un lung articol, arătând ultimele rezultate la cari a ajuns Quinton.

Creдем că facem un serviciu cititorilor noștri, comunicându-le în rezumat, studiile lui Quinton. Quinton, studiind cu mare rîvnă problema originii speciei, a emis o teorie, care imediat după publicare a el a stărnit mare mirare în lumea științifică: omul, zice Quinton, vine din mare, căci s'a produs în mare, și ceea ce este și mai de mirare este că — zice Quinton — a treia parte din corp l omenesc este compus din apă de mare.

Însă Quinton nu s'a mărginit numai să dea la lumină această teorie, ci punându o în practică a introdus în medicină injecțiile de apă sără, cu scop de a reda vigoarea pierdută celulelor organismului uman.

Intrebunțarea ce a făcut terapeutica din descoperirea lui Quinton și vindecările obținute cu injecțiile de apă de mare, au făcut ca numele lui Quinton să fie cunoscut peste tot.

Quinton deschizând noi orizonturi biologiei a tras o linie de unire între lumea de azi și lumea care a trăit sute de ani în urmă, când viața, sub forma de celulă a apărut pe globul pământesc, acoperit în întregime de ape.

Cea dintâi celulă animală a fost un organism maritim: apa mărilor, în care plutea această celulă, era compusă din 8 grame de sare la mie și avea o temperatură de aproape 44 de grade. Dacă ne întoarcem dela timpurile cele mai vechi până astăzi și dacă cercetăm pe cel mai nou reprezentant al regnului animal, pasările, vedem că celulele pasărilor trăiesc într'o plasmă sanguino-linfatică, care are acelaș cerufozillie ca

și apa de mare. Plasma aceasta conține 8 la mie sare, iar temperatura de 44 grade. Acest fapt demonstrează că dela apariția primei celule animale și până în ziua de azi nu s'a făcut nici o schimbare în condițiunile intime esențiale cari mențin activitatea organică.

Contrar opiniei revoluționariștilor, toate veltuloarele au tendință și o forță nespuse de tare în a-și conserva neschimbate condițiunile vetei dintâi; astfel fiind fundamentul legii naturii nu este »evoluțiunea« ci »constanța«, adică conservarea.

Legea constanței originale se bazează pe trei alte legi: pe legea »constanței marine«; pe legea »constanței termice« (44 gr.); pe legea »constanței saline« (8 gr. de sare la mie). Dacă una din aceste ar lipsi, funcțiunile vietii sufere, iar celula cade într'o stare de viață mai săracă.

Prin legea »constanței marine« se înțelege aceea lege din natură în baza căreia se păstrează în jurul celulei un strat de lichid care are aceeaș compoziție chimică ca apa de mare.

Quinton a demonstrat existența acestei legi su experiențe făcute asupra animalelor nevertebrate cari trăiesc în mare, asupra vertebratelor cari trăiesc în atmosferă.

Dacă ipoteza »constanței marine« este exactă pentru vertebrate, dacă plasma sângelui este la fel cu apa de mare atunci nu mai încapă îndoielă că se poate înlocui plasma sângelui unui animal oare care cu apa de mare, se poate injecta fără teamă o mare cantitate de apă de mare, sau se poate scoate din sânge câte va celule și punându-le în apă de mare să trăiască mai departe.

...naționalităților, și aș fi răsu-

...nu corespunde adevărului, ne-

...Germania nu se cunoaște uriașele pier-

...coaliției. Revista »Pesti Futăr« din

...descoperire și motivele cari l-au in-

...li somează pe cei vizați să porniască

...era foarte de ajuns și logic să se fi

...Arbure mă chinula cu întinderea ei, de-

...dela Viața Românească, d. N. D. Cocea

...asta profanum vulgus al lui Horațiu

...opere premiate.

Ununele apei de mare.

...biologice ale lui Quinton. — Omul

...biolog francez, profesorul René Quin-

Vlad și partidul — va răspunde dl Birăuț, care de când cu odisea sa romanticoasă prin buzunarele lui Burdia, s'a obișnuit atât de mult a »ride în pumni«, încât nu e sigur că se va mai putea desvăța de năravul acesta urit... Nu de mult, într-o declarație lungă și sumeată dăduse de știre, că își poate exercita această meserie rentabilă și pe contul deputaților naționaliști, căroro le făcea complimentul, că nu se pricep la administrație și organizare... D. Aurel Vlad n'are desigur nici un motiv de a fi vesel de această șugubeață tovarășie a sa cu istețul și zimbitorul d. Dimitrie Birăuț.

Ceeace scria »Neamul Românesc« la 1908 se potrivește întocmai și la actuala criză din redacția »mondială«. Partidul a pățit o rușine fără precedent pe urma tovarășiei sale cu gheșeltarul tipograf Birăuț, iar acesta triumfează și »ride în pumni«.

Un cititor.

Ședința penultimă.

— Ședința de Luni a Camerilor. —

Deși e Luni și la ordinea zilei sânt numai chestiuni de puțină senzație politică, partidul guvernamental se prezintă în mare număr fiindcă era vorba că azi va răspunde ministrul-președinte contele Khuen la interpelarea deputatului Urmánczy în chestia prefectului comitatului Murăș-Turda, cunoscutul Erösdý, care zilelele din urmă a fost atacat în mod violent de către membrii coaliției de odinioară.

Nefiind de față interpelatorul, contele Khuen a cerut voie să răspundă numai mâine, ceea ce i-s'a și admis.

Camera, de altminteri, a »dezbătut« și votat în mai puțin de un cias și cel din urmă proiect de lege despre judicatura consulară.

Ședința e prezidată de vicepreședintele Kabos Ferencz.

Se votează și în a doua citire proiectele de lege aprobate în ședința de Sâmbătă.

Blanár Ferencz (raportor) face istoricul judicaturii consulare în monarhia austro-ungară.

Intr'adevăr, Quinton, a demonstrat cu experiență că toate acestea sânt posibile. Dânsul a deschis vinele unui câne, lăsând să i-se scurgă sângele aproape tot și când cânele rămășese aproape mort îl introduse în vine apă de mare cât sânge i-a scos. Imediat cânele a început să umble și după opt zile era mai sănătos ca înainte, răsfigând toată hemoglobina pierdută.

O altă experiență a lui Quinton: a scos din organismul vertebratelor acea celulă delicată, globulul alb, care nu-și conservase vitalitatea sa în nici un mediu chimic, și l-a pus în apă de mare: globulul alb a trăit în chip normal.

Deci, experiențele confirmă existența mediului marin original ca mijloc vital al celulei organice.

Viața trebuie să fi apărut pe pământ când temperatura era de 44°: aceasta este cea mai înaltă temperatură suportată de celula animală și în același timp cea mai favorabilă actelor vieții. Organismele cari s'au născut în acea epocă trebuie să fi fost animale cu sânge rece, a căror temperatură este egală cu mediul în care trăiesc și în care au găsit condițiunile termice ale vieții.

Însă globul terestru s'a răcit și mai mult și a ajuns la 42 de grade; atunci reptilele cari erau echilibrate — diu punct de vedere termic — la 44°, s'au coborât și ele la 42, și tot astfel, rând

Lovászy M.: Nu este monarhie austro-ungară. Există numai un reșat ungar (Sgomot).

Ugron G.: Există monarhie! (Sgomot). Blanár continuă expunerile sale.

Bakonyi Samu (justhist) nu primește proiectul fiindcă nu exprimă suveranitatea statului ungar.

Székely F. (ministru de justiție). Consilii fiind slujbași comuni și funcțiile lor sânt comune și astfel și justiția trebuie să fie comună.

Ugron G. (kossuthist) combate proiectul.

Polonyi Géza (kossuthist) polemizează cu Székely, ministru de justiție.

Székely F. răspunde scurt.

Proiectul se votează apoi atât în discuția generală cât și pe articole.

Herczeg Ferencz raportează despre starea bibliotecii, anunțând că dispune de 65.121 volume, dintre 3557 a fost cumpărate în cursul anului trecut.

Khuen Héderváry (ministru-președinte) roagă să i-se permită să răspundă la interpelarea deputatului Urmánczy Nándor numai mâine, fiindcă interpelatorul nu e prezent.

Camera admite cererea.

Ședința se ridică la orele 11 și 20 m.

Camera magnaților.

Comisile camerel magnaților au ținut azi ședință plenară în care au dezbătut și primit proiectele de lege votate de Camera deputaților.

Magnații sânt convocați la ședință pe ziua de 4 August.

Situația politică.

Mandatul dela Vârșet.

Secretarul de stat Karátsonyi Lajos și-a ținut ieri, Duminică, vorbirea de program în fața unui auditor alcătuit mai mare parte din funcționari.

Karátsonyi s'a declarat aderent al votului universal și și-a exprimat convingerea că introducerea urgentă a acestei reforme e o necesitate imperioasă.

În ce privește chestiunile militare, a declarat că la reforma codului penal militar va stărui pentru introducerea limbii ungurești. În ce privește serviciul militar de doi ani, consiliul de miniștri n'a hotărât încă, dar introducerea acestei reforme e numai chestie de timp.

pe rând ce globul s'a răcit, dânsule s'au coborât la o temperatură de 40, 35, 30, 20 de grade, etcetera.

Atunci trebuie să fi apărut animalele cu sânge cald, și sângele lor s'a încălzit din ce în ce pentru ca să compenzeze răceala progresivă a mediului în care trăiau, astfel ca să permită celulei o funcționare bună, care nu se poate efectua decât la aproape 44 de grade.

Rezultatele la cari a ajuns Quinton sânt: că omul, care are o temperatură inferioară păsărilor, a apărut mai înainte lor, pe când teoriile cari fuseseră în ființă până la Quinton, puneau pe om ca ultimul apărut pe pământ.

Legea aceasta se poate formula astfel: »Viața animală, apărută sub forma de celule în mare care avea o anumită cantitate de săruri (8 la mie) s'a sforțat să și conserve această soluțiune salină originală, în toată scara zoologică«.

Quinton a demonstrat »constanța salină« prin experiențe și anume: o persoană care ar mânca foarte sărat, sau o persoană care ar mânca fără sare, sau animale cărora el le a introdus cantități destul de mari de sare în organism, toți își conservă același grad de sare al lichidelor organismului lor.

Din studiile lui Quinton reiese o nouă concepție asupra organismului uman. Corpul nostru

Discursul n'a făcut nici o impresie. Ținuturile sânt disgestate și au fost o a treia alegere. De altă parte naționaliștii stau și acum grupați în jurul celor din trecut, Reinhold Heegn.

Alegătorii români au datorat și sprijinul ei candidatura naționalistului german.

Congregația turcă

Din Mureș Oșorheiu se telegrafiază: Congregația comitatului Mureș-Turda, convocată a decurs în cea mai mare agitație. Partidul naționalist condus de coalițiștii de Désy Zoltán, contele Bethlen, Gál Sándor și alții au provocat mari.

Îndată după deschiderea congregației Bethlen a interelat pe vicecomite de convocare congregația de primăvară. Vicecomite răspunde că a făcut propunerea, dar ea e anulat-o.

Contele Bethlen propune să nu se ia în noștință răspunsul. Propunerea lui a fost respinsă cu 100 voturi, contra au votat 99. Se naște un scandal enorm și ședința trebuie suspendată.

După redeschiderea adunării, Désy Zoltán terpelează în cauza unei hotărâri a comitetului central comitatens, care a fost anulat de ministrul de interne. Dé y nu la la cunoștința evasiv al vice comitei și propunerea.

Opoziția intrunește 94 voturi, partidul guvernamental numai 88.

În momentul când cetea această rezoluție Erösdý a smuls din mâinile protomagistrului rezoluția. Opoziția a aruncat asupra lui și călmare. Erösdý a scos un revolver și a început să-l atace.

Ședința s'a ridicat în mijlocul unui scandal enorm. Agitația e pretutindeni foarte mare și așteaptă demonstrații furtunoase.

Tomasich vrea să dezarme comitetul sârbo-croată

Agram 1 August. Banul Tomasich a început tratative ca mai mulți membri ai coaliției sârbo-croate spre a le câștiga concursul pentru marea unu nou partid politic. Acesta s'a pus pe a pune din elementele coaliției cu eliminarea

apare ca un recipient plin de lichid în care iesc celulele, acest lichid nu este altceva decât apă de mare. Activitatea mai mare sau mai mică a celulelor, și prin urmare starea de sănătate a organismului depinde de curățenia mai sau mai puțin ideală a acestei ape de mare. Lichidul se alterează, organismul suferă.

Atunci Quinton, cu drept cuvânt, s'a gândit dacă nu s'ar putea primi apa din corpul omului când dânsa nu mai corespunde cerințelor. Această experiență făcută la cârmi a demonstrat că nu le aduce nici un prejudiciu și atunci a făcut experiențe în spitale, pe corpul bolnav aproape morți, iar rezultatele au fost mirabile. După mai multe încercări, experiențele lui Quinton au intrat în terapențică, și azi, oricine chide un ziar de medicină, va vedea pe Quinton.

În București a făcut mare șgomot acum doi ani, un medic român, Dr. Sterian, conferințe și polemici asupra plasmelor Quinton, pe care dânsul o aplică în tratamentul bericulozei. Nu intrăm în detalii, scopul a fost de față fiind general, iar nu particular asupra acestui sistem nou.

Oricum, teoria aceasta nouă a căpătâie adânci rădăcini, iar Darwinismul și se pierde din ce în ce.

Dr. P. R.

Gulere
și
Manșete.

Numai calitate bună.
Marca lanț.

SUC. EMMER FERENCZ
Welsmayr Ferencz
Timișoara, centru, strada H.

prin armata care ține naționalitățile în sașch și apoi prin consolidarea internă a Turciei și anume prin reforma administrației militare.

Prin ultima revoluție s'au trezit toate forțele, și ele sânt încă în deplină activitate în armată.

Pe de altă parte, repet însă că trebuie să ne punem întrebarea dacă nu cumva crescând greutățile interne, Turcia nu se va ridica în contra unui vecin.

Într'un asemenea caz ar trebui să ne gândim în primul rând la Grecia, întru cât Grecii sânt azi la Constantinopol cea mai dușmănită națiune.

Și raporturile noastre cu Grecia, sânt rele, și din nefericire vor rămâne totdeauna așa, pentru că cele două state se află la mare distanță și nu e deci de temut că s'ar putea recurge la ultima ratio: războiul.

Din această cauză nu poate fi cruțare între aceste două state.

Între Turcia și Grecia însă cari sânt vecine, prin granițe se pot produce ciocniri.

Din această cauză chestiunea trebuie să fie urmărită cu grijă de toți factorii cari se interesează de pacea în Balcani.

Pentru inundații din Solnoc-Dobîca.

— Un apel. —

Direcțiunea institutului de credit și economii »Someșana« din Dej deschide o subscripție publică pentru jertfele inundațiilor din comitatul Solnoc-Dobîca și apelează la inimile nobile și darnice creștinești, să contribuie cu un grăunte din prisosul lor pentru ușurarea suferințelor celor fără hrană și flămânzi

Subscripția a fost deschisă prin

»Someșana«	cu	300 cor.
Dr. Teodor Mihali		200 »
Augustin Pinteș, contabil		20 »

Contribuțiile marimonioase sânt a se trimite la adresa direcțiunii institutului »Someșana« în Dej, de unde vor fi transpuse la locul destinațiunii lor. *Direcțiunea.*

Din străinătate.

Conflictul Spaniei cu Vaticanul. În Spania frământată de veșnice turburări sângeroase, a izbucnit un nou conflict care amenință să ia dimensiuni mari și îngrijorătoare. În fruntea guvernului a ajuns un om cu vederi cevaș mai liberale, Canalejas, care a încercat să apropie și Spania de celelalte state cu civilizație înaintată. Era de prevăzut deci, că va trebui să ajungă în conflict cu partidul puternic al clericilor.

Ministrul-șef Canalejas, văzând că tratativele cu Vatican pentru reforma concordatului se trăgănează din partea Romei a intervenit în favorul libertății religioase, publicând o ordinațiune prin care se permite și necatolicilor să însemne cu insignii externe corespunzătoare bisericile și cimitirile lor. În acelaș timp, însă prin ordinațiunea sa guvernul a limitat și libertatea de a se înființa congregații călugărești noi, supunându-le la plățile de impozite după veniturile industriilor ce le exerciază.

Într'o țară în care pe lângă o populație de 17 milioane trăiesc 150.000 de preoți, călugări și călugărițe, cari împreună dispun de-un venit de peste 700 de milioane de pesetas, (1 pes. = 95 bani), în care învățătorii abia își pot încasa lefurile neînsemnate și aproape jumătate dintre locuitori sânt analfabeți, — măsura aceasta nu liberală, ci numai dreaptă, a trebuit să provoace nemulțumiri în cercurile clericale cari au stăpânit până acum și cele mai mici manifestații ale vieții publice.

Măsura aceasta a fost prezentată forurilor din Roma ca o măsură *anti-religioasă*, deși în cazul cel mai rău e o măsură numai *anti-clericală*. Urmarea a fost că Vaticanul a cerut revocarea ordinațiunii într'o notă agresivă, la care Spania a răspuns cu rechemarea ministrului său pe lângă Vatican, Ojeda.

Guvernul lui Canalejas e însă hotărît să nu cedeze convins că cetățenii luminați ai țării îi vor da tot sprijinul în lupta aceasta de emancipare a țării de sub influența păgubitoare a clericalismului.

Desfășurarea acestei lupte însă nu se poate urma în pace, mai ales într'o țară în care mizeria împinge clasele desmoștenite la necurmute revolte, cari nu pot fi înăbușite decât cu mari vărsări de sânge.

Din Barcelona, vechiul focar al mișcărilor anarhiste, au și început să sosiască știri neliniștitoare. Piețele stau goale, prăvăliile sânt închise, toată lumea rămâne la adăpost și se așteaptă în fiecare clipă la izbucnirea unei revolte.

Poporul spaniol care, cum a zis odată Menendez Pallares, cheltuiește mai mulți bani pentru a se pregăti la moarte, decât a se aduce pentru viață, — acest popor spaniol a ajuns la un punct critic al evoluției sale istorice.

Madrid, 1 August. Eri a avut loc un consiliu de miniștri în care s'a discutat situația.

Ministrul-șef a făcut declarația că Vaticanul se înșală dacă crede că spaniolii sânt fanatici. Cercurile din Roma vor ajunge în curând la convingerea că nu mai trăim în spiritul veacului trecut și atunci vor învrednici și Spania de alt tratament.

Ziarele republicane sânt pline de laude la adresa guvernului și-l îndeamnă să continue lupta asigurându-l de tot sprijinul lor. Ziarele catolice îl atacă cu vehemență și declară că toți catolicii sânt gata de luptă.

Madrid, 1 August. Ziua de ieri a trecut fără turburări mai mari. Demonstrații au avut loc în mai multe orașe, dar conflictele mai grave nu sânt de înregistrat.

Roma, 1 August. Ministrul Spaniei la Vatican De Ojeda, a părăsit azi dimineață Roma și a plecat la San-Sebastiano.

Regele Petru la Viena. Ziarul »Depeșă« din Belgrad anunță că contele Forgach, ministrul plenipotențiar austriac la Belgrad, după terminarea tratativelor convenției comerciale a comunicat guvernului sârb că împăratul Francisc Iosif dorește ca regele Petru să-i facă o vizită la Viena. După această comunicare s'a ținut un

în România.

Carp despre situația din Balcani. Ministrul-șef P. P. Carp, șef de conservator, a avut o convorbire cu un redactor dela ziarul »N. Wie«.

Discuția s'a urmat în jurul chestiunii, apoi a continuat asupra situației în Balcani și a plecării fostului ministru de la București, dl Kiderlen-Waechter. Iată ce a spus dl P. Carp:

Kiderlen Waechter e o mare inteligență. A adus la îndeplinire cu mare succes instrucțiunile politice germane și în Constantinopol, după cum se știe, și a avut o mare competență. Acolo a reprezentat pe amputat Germaniei Marschall și a fost în mijlocul

afacerilor în secretariatul de stat al Germaniei. A dovedit și altceva, anume că, în stare să aducă la îndeplinire ceea ce înțelege să le și dea, și că este în stare să lucreze la dispozițiunii.

Acesta înseamnă că am spus, s'a impus ca diplomat la București și Constantinopol și acum ca secretar de stat într'un oficiu care este de bărbat de stat. Eu nu mă încred în Kiderlen Waechter va dovedi și altele.

Conducătoarele germane i au acordat încredere, nu încape nici o încredere omul indicat pentru acest oficiu.

Kiderlen Waechter, continuă dl Carp, e un om căscător al situației în Balcani. El nu știe să prețuiască capabilitățile.

El sânt convins că dezvoltarea acestor țări depinde de durabilitatea regimului și această convingere o au în Europa și în țările noastre.

Convingerile iubitoare de pace se silesc să se aplice în cazul tinerilor turci la Cornul-de-Aur, și va călătina acest regim nu va cădea în caz de a se menține cu prețul războiului.

Regimul păcii balcanice, a cărei turburare duce și alte complicațiuni, nu trebuie să se pună pe piedecă tinerilor turci.

Regimul al tinerilor turci ca și toată viața lor, se bizue în Turcia pe armată, armată și armată.

Regimul constituționalismului european nu va fi posibil și după convingerea mea nu va fi posibilă. Lupta comitetelor secrete, a dizertațiilor din viața politică, e lupta dintre armată și armată.

Regimul tinerilor turci are singurul sprijin în comitetul Islachiat.

Regimul cel mai nou al regimului e din Balcani, între nemulțămii.

A promis, ce-i dreptul, naționalităților acordare de drepturi, dar s'a ținut prea puțin cuvânt.

Armeni, români, greci și bulgari sânt în stare să se înțeleagă? Un număr neînsemnat care dispărește din populația musulmană.

Regimul acesta al tinerilor turci este o piedecă unei dezvoltări sănătoase tocmai

mai trebuie să vă comandați mobile din Budapesta

garnitură întreagă din lemn masiv pentru aranjarea dormitoarelor și constă din: 2 paturi, 2 dulapuri de noapte cu marmoră, 1 spălător cu marmoră și cu oglindă pentru suma de **360 coroane.**

Tot așași cu toalete în 3 părți 400 coroane.

Comisioane în spese de transport, pentru că întreaga garnitură se expediază franco conform tocmeșii separate, în oricare parte a Ardealului.

La dorință prezentăm în persoană bogata noastră colecție de mostre și servim cu prospecte și cu deseme. - Să fim atenți la firmă.

pentru că dela **Székely și Réti** fabricanți de mobile în Marosvásárhely, și constă din:

2 paturi, 2 dulapuri de noapte cu marmoră și cu oglindă pentru suma de **360 coroane.**

Tot așași cu toalete în 3 părți 400 coroane.

Comisioane în spese de transport, pentru că întreaga garnitură se expediază franco conform tocmeșii separate, în oricare parte a Ardealului.

La dorință prezentăm în persoană bogata noastră colecție de mostre și servim cu prospecte și cu deseme. - Să fim atenți la firmă.

consiliu de miniștri în care ministrul de externe Milovanovici a fost însărcinat ca să stabilească modalitatea acestei vizite cu ocazia întrevederii sale cu contele Aehrenthal.

Ciocnirea granița turco muntenească. Lângă Plava, districtul Gusinje, muntenegrenii au invadat teritoriul turcesc atacând satele mahomedane; trei săteni au fost împușcați. Postul militar turc care a intervenit a avut trei soldați grav răniți dar muntenegrenii au fost respinși până la teritoriul lor.

Academia română.

Concursuri pentru premii.

(Urmare).

B) Premiul pentru lucrări puse la concurs cu subiecte date.

I. Premiile Secțiunii Literare.

1. Premiul Alexandru Ioan Cuza, de 6000 lei, se va da, în sesiunea generală din 1911, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre: Istoria școlii la Români de pretutindeni până la anul 1866. Terminul prezentării manuscriselor este până la 31 Decembrie 1910.

2. Premiul Năsturel, de 5000 lei, se va da, în sesiunea generală din 1912, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre: »Intrările curentelor străine în evoluțiunea limbii și literaturii române în secolul XIX.« Terminul manuscriselor este până la 31 Decembrie 1911.

3. Premiul Adamachi, de 5000 lei, divizibil, se va da, în sesiunea generală de 1913, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre: »Studiu despre superstițiile poporului român în asemănare cu ale altor popoare vechi și nouă.« Terminul prezentării manuscriselor este până la 31 Decembrie 1912.

4. Premiul Eliade-Rădulescu, de 5000 lei, se va da, în sesiunea generală, din 1914, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre: »Arta religioasă și arta casnică la Români« (cu excluderea arhitecturii). Terminul prezentării manuscriselor este până la 31 Decembrie 1913.

5. Premiul Năsturel, de 5000 lei, se va da, în sesiunea generală din 1915, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre »Sufixele de formare a cuvintelor în limba românească, studiate din punctul de vedere al formei, al sensului și al originii lor.« Terminul prezentării manuscriselor este până la 31 Decembrie 1914.

6. Premiul Neuschotz, de 2000 lei, se va da, în sesiunea generală din 1915, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre: »Carl Industril casnice țărănești ale Românilor s'ar putea lucra și perfecționa, și prin ce mijloace? Terminul prezentării manuscriselor este până la 31 Decembrie 1914.

II. Premiile Secțiunii Istorice.

7. Premiul Alexandru Ioan Cuza, de 20.000 lei, se va da, în sesiunea generală din 1911, sau în oricare sesiune următoare, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre: »Istoria Românilor de la Aurelian până la fondarea Principatelor.« Terminul prezentării manuscriselor este până la 31 Decembrie 1910.

8. Premiul Adamachi, de 5.000 lei, divizibil, se va da în sesiunea generală din 1911, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre: »Desvoltarea boierilor în Principatele române.« Terminul prezentării manuscriselor este până la 31 Decembrie 1910.

9. Premiul Neuschotz, de 2000 lei, se va da, în sesiunea generală din 1911, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre: »Modificarea traiului și moravurilor noastre în secolul al XIX.« Terminul prezentării manuscriselor este până la 31 Decembrie 1910.

10. Premiul Eliade-Rădulescu, de 5.000 lei, se va da în sesiunea generală din 1812, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre: »Starea Principatelor române înainte de Domniile Fanarioși.« Terminul prezentării manuscriselor este până la 31 Decembrie 1911.

11. Premiul Năsturel, de 5.000 lei, se va da în sesiunea generală din 1913, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre: »Domniile române supt regulamentul Organic până la 1848.« Terminul prezentării manuscriselor este până la 31 Decembrie 1912.

12. Premiul Princesa Alina Știrbei, se va da în sesiunea generală din 1914, pentru cea mai bună scriere în limba română despre: »Principiile morale și creștinești de cari trebuie să se conducă părinții în educațiunea copiilor lor.«

Premiul este de 8.500 lei, în care sumă se cuprind premiul autorului și cheltuielile de tipărire scrierii (de minimum 30 coale de tipar garmond) în 1000 exemplare, din cari 800 ale autorului și 200 ale Academiei. Terminul prezentării manuscriselor este până la 31 Decembrie 1913.

13. Premiul Adamachi, de 5000 lei, divizibil, se va da, în sesiunea generală din 1914, celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra subiectului: »Sentimentul religios în populația noastră rurală.« Terminul prezentării manuscriselor este până la 31 Decembrie 1913.

14. Marele premiu general Ioan Carp și Maria Carp, de 7000 lei, se va da, în sesiunea generală din 1915, celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra subiectului: »Istoria culturii românești dela 1821 până în zilele noastre.« Se va arăta dezvoltarea culturii intelectuale în toate manifestările ei mai însemnate. Terminul prezentării manuscriselor este până la 31 Decembrie 1914. (Va urma).

Concertul din Ocna-Sibiului.

Doina din fluier. — Un punct unguresc.

Cărturarii din Ocna — bătrâni și tineri — se împriesc să se țină în fiecare vară, de obicei în culmea sezonului de băi, câte un concert, pentru a oaspetii români dela scaldă să-și mai mângâie simțul național jignit fără cruțare de administrația șovină a băilor »magyar királyi«. Căci în sala de lectură nu dai de alte foi românești decât de »Telegraf« și de »Gazetă«. Altele nu vezi. Nici »Tribuna«, nici »Libertatea«, »Foaia poporului«, »Lucașărușul« și vre una din București. (»Gazeta« încă probabil numai prin tradiție). Apoi toate avizurile din parc și din lacuri sânt numai în ungurește și nemțește; așa d. e. tablitele cari arată locul celor ce nu știu înnota fac atenție pe Unguri și pe Nemți; Români — oaspeții din Sibiu și de mai departe în număr destul de considerabil — se pot face saramură, trecând bariera. Iar muzica cântă românește rar de tot, — și atunci ca din milă; în schimb însă nu lipsesc csárdás-urile și cântările populare maghiare la nici o ocaziune. Și e știut bine, că avem, har Domnului, destule cântări, cu cari ne putem mândri. Nu vrem noi exclusivism românesc, dar vrem loialitate și considerații cinștite acolo, unde e vorba de punga Românilor, fie acei Români chiar și jidan din București, care pe aci știe mai bucuros nemțește și franțuzește (v. »Lista oaspetilor«: Falk, Appel, Freumann, Kestemann, Schukerle, Wetler, Wiesner și alții mulți »pumunteni« și »nepumunteni«.

Între astfel de împrejurări nu-i mirare, că pe cât se înmulțesc la Ocna Evreii din România în același timp cu înfrățirile lor »Unguri« dela noi, pe atât scade an de an numărul adevăraților oaspeți români. Într'adevăr, nu înzadar a zidit statul cu milioanele cetățenilor contribuabili scaldă în stil arhitectonic iudevesc; fiii și mai ales fiicele lui Israel își arată reverința printr'o mare afuență caracteristică neamului »ales«.

Destul că concertul din 24 Iulie a. c. a fost bine venit; ni-a arătat o sală tixită de lume. Succesul peste așteptări al concertului l-a asigurat

pe lângă împrejurările spuse mai sus: faptul s'a angajat muzica militară a regimentului de fanterie nr. 31 pentru concert și pentru dan ce a urmat, apoi concursul cunoștințelor cântărilor al diul preot Isala Popa, basist și al diul preot Octavian Murășan, baritonist, dar mai ales concursul diul Dr. Anton Bogdan, candidat de advo

Părintele Popa și a pus la întrecere vocalele tunetele puternice de afară din noaptea, care al frați de-ai noștri le a fost o catastrofă, și locu tr'un concert, la casa căruia au intrat 450 de cari s'au trimis, cu oprirea cheltuielilor, în năpăstuși din Banat. A cântat — curioasă coincidență de întâmplări — tocmai »Nor de vijie de W. Humpel, cu acompaniament de orche

Di Murășan ne-a desfășurat cu vocea de tărăș de operă cu »O salutaris hostia« de Bordeși și »Cântecul haiducesc« din »La toare« de Dr. Brediceanu, pe lângă un minuscule acompaniament. Tot supt conducerea d'el cântat cu destulă precizie un cor bărbătesc câteva cântări alese, — dintre cari »Dorul deleanului« cu solo-uri cântate de teogii și Neagu a trebuit să fie repetată.

Partea leului a fost însă totuși a unui simplu »robănesc«, care în mâna d-lui Bogdan ajuns să vrăjească întregul public. Acordurile măiestre de doină scoase dintr'un instrument atât de neînsemnat original românesc, pe lângă acompaniamentul instrumentelor cu coarde, unel muzici militare au captivat lumea. nu-ți poți face de farmecul produs de fluierul d-lui Bogdan. Părea, că ascuți dintr'o vale patină un cloban de pe culme, care-și trimite bătaia vântului tot dorul și toată jalea din sa exprimată în cântecul fluierului, al tovarăș nededesparțit, care l mângâie în durere și i lește mioarele...

A fost o greșeală însă (care în viitor trebuie ocolită) că în programul de altcum bine întocmit s'a luat pentru orchestră punctul 6. »Cântecul popular maghiar« de N. Kraul. Se zice niște oaspeți maghiari de băi și ar fi condiția participarea de acest punct. Deși acela de la noi au și venit la concert, vre-o 15 persoane, nici unul din Ocna, totuși n'a fost corect. punct românesc la un concert al ungarilor numai că n'ar fi fost aplaudat ca cel ungar la noi, ci dimpotrivă ar fi fost fluierat. Și un drept lăsat de bună voie se redăstă greu. Ce vor zice domniile din comitetul organizator, dacă la anul li se va permite ținerea concertului numai sub condiții de acestea, cari duc numai amărăciune și disonanță? Prea acești mici satrapii provinciali, și așa comitările zuri de acestea, făcându-ne greutate și împiedicându-ne în manifestările noastre sociale; să le mănăm dară chiar noi apa pe moară?

Nu vreau să recriminez, ci accentuez din nou că a fost o greșeală, de care ai noștri trebuie să se ferească atât la Ocna, cât și alurea.

Correspondent

Cronică pedagogică.

Părerile cu privire la planul de învățământ oficial.

VIII.

Citirile din sf. scriptură, cu deosebire a mentului nou, ar înlocui foarte bine și cu folos, Catechismul. În școlile noastre însă sta nu se face. Și e ciudat că tocmai noi nu sântem papistași, cari avem deci voie să biblia, ne ferim de ea, mulțumindu-ne cu rețea sumară și lipsită de culoare a vicțiilor și telor lui Isus, așa cum e expusă în »Istoria biblică«. Și câtă frumusețe, adâncitate și poezie nu e d. e. în psalmii lui David și psalmii Solomon, despre cari elevii școlii populare n'au, dar a căror cunoaștere ar cultiva poate mai minunat sufletul și mintea lor.

Iosef Müller & Comp., Mediaș-Medgyes. Birou tehnic și întreprindere de zidit pentru ziduri, beton și beton de fier; depozit de lucrări de ciment.

Primește și pregătește tot felul de construcțiuni de beton de fier: așezarea de padimente fără închieturi, depozit stabil de ciment, pentru acoperit din ciment, barere pentru trepte, plăci de ciment, și pietrii-beton pentru fântâni.

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 2 August n. 1910.

Din cauza sfintei sărbători de mâne, sftul Ilie, numărul viitor al ziarului nostru va apărea Miercuri la orele obișnuite.

— **Redacțional.** *Domnul Octavian Goga* a intrat cu ziua de azi în șirul colaboratorilor statornici ai ziarului nostru.

— **Prințul Carol al României la Brașov.** Vineri d. a. Carol al României a sosit la Brașov împreună cu suita sa, după ce întrebese telegrafic pe directorul muzical Lassel, dacă va putea fi primit la »Biserica neagră« ca să asculte orga. La ceasurile 3^{1/2} automobilul prințului a sosit la Brașov și a mers direct la biserică, unde a fost primit de directorul Lassel. Prințul a arătat un mare interes pentru orgă și directorul a executat timp de o jumătate cias mai multe arii.

— **Medic de ochi în Oravița.** Ni-se scrie că dl Dr. Crăniceanu, medic locotenent colonel în rezervă, specialist în boale de ochi, va petrece luna lui August în Oravița (lângă Maierul bisericii, nrul 450), unde acordă consultați la bolnavi de ochi.

Dl Dr. Crăniceanu e de origină din Ciclova.

— **Tineri români d'stlnși.** Din München ni-se scrie: Azi și-a trecut examenul de doctor în filosofie dl Dr. Roșca fiind promovat *Summa cum laude*.

Cinste frumoasă pentru Românii Ardealului!

— **Cununie.** D-șoara Aurelia Gavriș din Odești și dl Paul Fetti, absolvent de teologie din Suplaiu, își anunță cununia ce va avea loc în biserică gr-cat. din Odești, 14 August st. n., orele 4 d. a.

Felicitările noastre.

— **Ministru român în Câmpeni.** Ni-se scrie: Ministerul de domenii al României, dl *Constantinescu* cu doamna, însoțit de suita sa, a sosit cu automobilul, Miercuri, în 27 Iulie a. c. în comuna Câmpeni. Prânzul l-a luat la dl avocat *Dr. Zosim Chirtop*, iar după prânz au vizitat, însoțit de familia dlui Chirtop, casa lui Iancu și cataracta defa Vidra. Pe la orele 6 au plecat spre Abrud, unde au stat peste noapte.

Dl ministru a promis că încă în toamna aceasta se va mai întoarce prin Câmpeni, cu care ocaziune va petrece timp mai îndelungat, voind a face mai multe excursiuni prin Munții-Apușeni.

— **Terminul recrutărilor.** Ministrul de honvezi a dat o circulară în care se stabilește că asentările se vor începe în 8 August și vor ține până în 30 Septembrie cel mai târziu.

— **O declarație.** Dela dl Vasile Macrea, fost redactor responsabil al ziarelor »Lupta« și »Poporul român« din Budapesta primim următoarea declarație:

Subsemnatul Vasile Macrea, de profesie maestru-tipograf, văzând discuțiile ivite în ziarele »Lupta« și »Tribuna«, întru cât a fost adus în discuție și numele meu în că este dator la mea să intervin și eu cu următoarele lămuriri.

1. Declar pe onoarea mea, în prezența martorilor jos iscăliți, că domnul Iosif Schlopul, fost redactor la ziarul »Lupta«, nu m'a îndemnat nici odată, direct sau indirect a-l denunța pe domnul Gheorghe Stoica ca autorul vreunui articol im procesuat;

2. Declar mai departe că acela care a încercat prin tot felul de mijloace să mă determine a face declarații în contra dl-ului Gheorghe Stoica a fost d. Dimitrie Birăuț, tipograf în Budapesta.

Fac această declarație spre a contribui și eu cât de puțin la lămurirea opiniei publice românești dela noi și din Ardeal.

București, 16/29 Iulie 1910.

ss. Vasile Macrea

Declarația aceasta s'a făcut în scris în prezența noastră azi la 16/29 Iulie 1910, la București, în localul Imprimeriei Statului. ss. I. U. Soricu, ss. C. Romașcan, funcționar la »Monitorul oficial«, ss. Const. Cristescu, tipograf.

— **Serbările din Iași.** Din Paris se scrie că consiliul Universității de acolo, ținând ședință la Sorbona sub președinția d-lui Liard, vice-rector, a decis ca Universitatea franceză să trimează un reprezentant la serbările jubiliare ale Universității din Iași, cari se vor ține în cursul lunii Octomvrie.

— **Monumentul lui Mihail Eminescu la Galați.** Ni-se scrie: Comitetul însărcinat cu alegerea locului, unde să fie așezat monumentul lui Mihail Eminescu în parcul Municipal, a hotărât ca o dovadă de admirație pentru marele poet, monumentul să se instaleze în colțul, care răspunde în strada Domnească și strada general Lahovary.

În jurul monumentului se va face o mică grădiniță și va fi umbrat de un pom, care se găsește sădit în acea parte a străzii.

Dl Corneliu Botez, președintele tribunalului local, și membru în comitetul de inițiativă, pentru ridicarea monumentului marelui poet, muncește zilnic pentru aducerea la îndeplinire a dorințelor din comitet și a admirațiilor lui Eminescu.

— **Dl H. Chendi ne înștiințează, că în urma dovezilor suficiente despre firea scandaloasă și hrăpăreță a Birăuților dela »Lupta« apocrifă, nu le pate foace cinstea de a sta de vorbă cu dânsii. Orice considerație și orice angajament onest încetează în fața necinstitei atitudinii a negustorașului insipid.**

— **Moartea prințului Alex. Vogoridi.** Prințul Alexandru Vogoridi, cunoscut mai ales sub numele de Aleco Pașa, a murit la Paris, la vârsta de 88 de ani. Defunctul aparținea unei ilustre familii din Orient, și era al treilea fiu, al prințului Ștefan Vogoridi, hatman și caimacan al Moldovei după răsvărlirea lui Ipsilanti. Dânsul a mai fost bey al Samosului, unde a domnit dela 1833 la 1849, fiind totodată și sfetnicul cel mai ascultat al sultanilor Mahmud și Abdul-Medjid. Acest din urmă sultan l-a conferit chiar titlul de prinț al Valahiei în anul 1845, fără să fie domnit în această țară, cinste ce nu a mai făcut-o nimăru. Prințul Ștefan Vogoridi este ctitorul bisericii bulgare din Constantinopol, care a rămas leagănul și catedrala Exarhatului.

— **Mare nenorocire într'o fabrică.** În fabrica de ciment din Beocsin a avut loc Sâmbătă înainte de amiază o mare explozie a unui cazan, care a omorât 9 muncitori și a rănit alți vre-o douăzeci și cinci. Cauza nenorocirii după cât spun muncitorii ar fi directorul fabricii, căru în diferite rânduri l-se raportase că e defectuos, dar fără rezultat. Pe urmă și neglijența fochiștilor cari lăsau încălzirea cazanelor pe mâna oamenilor nepricepuți și probabil acesta încă va fi provocat nenorocirea.

— **Frustrarea unei societăți de asigurare.** Judecătoria marină din Cardiff — după cât se anunță din Londra — se ocupă deun delict al unei societăți de navigație care asigurase vaporul British Standard la o bancă engleză. Vaporul acesta s'a scufundat cu un transport de cărbuni în mare. Căpitanul vaporului a mărturisit că vaporul s'a izbit de o bancă de nisip și aceasta a pricinuit catastrofa, personalul însă a avut destulă vreme pentruca să scape. Un mătroz însă a mărturisit că vaporul n'a fost edificat decât cu scopul de a câștiga suma de asigurare căci era de prevăzut că se va cufunda. Vaporul a costat 527000 mărci și a fost asigurat pentru

și învățăturile și minunile lui Isus și le cunoscă elevii nu din expunerile sau din carte, ci din citirea nemlij. evangheliilor.

este punct de vedere ar fi de un extraordinar, publicarea unei ediții școlare a bibliei, care cele mai alese și mai caracteristice, așa cum s'au în Germania și pare-mi-se și la Sașii

această s'ar pune în mâna elevilor și cu ei se va putea obține un învățământ cu cele mai bogate și mai trainice

legere din sfinții părinți încă ar fi folosit, mai ales că în legătură cu ei s'ar putea foarte bine și cultul divin, pe care îl aud Dum'nică și sărbătoare, dar pe care pleag nici ei nici poporul nostru.

știm să afirmăm cu toată holărarea, că învățământ religios și temeinic și cu rezultate numai atunci se va putea aștepta dela primară, când el se va întemeia pe citirea a sfințel scripturi și a tradiției. În scopul însă, învățământul religios de astăzi are de o reformă radicală, ceea ce în urma nostru greolu, probabil nu se va încurând.

privire la rugăciuni, aceleași observații ca de anii premergători. Se pun titluri foarte generale indicația locului unde se pot găsi.

Anul al VI-lea.

în anul acesta, planul prescrie istoria bi-națională și națională.

studiu istoric de o importanță capitală educația morală și intelectuală a elevilor, ne permite să stăruim ceva mai mult asupra

și aici e vorba numai strict de istoria bisericească noi vom considera-o și pe cea profană, mai mult mai vârtos, cu cât istoria noastră politică e legată de cea bisericească.

ce scopul suprem al școlii e acela for- de *Herbert*, și pe care l'am mai amintit de a crește caractere religioase morale și pe elevi capabili să participe în *mod activ* progresul cultural al omenirii, e firesc ca el nu poată fi pierdut din vedere nici o clipă, că instrucția trebuie să servească nemijloc și statornic atingerea lui.

participa însă în *mod activ* la progresul culturii societății, în care trăiești, nu e cu putință altfel decât având interes viu pentru toate problemele de viață economică, socială și culturală a neamului tău. În timpul de față însă aceste probleme sânt foarte numeroase și complicate, și anevoie și ar putea câștiga cineva orientare în labirintul de azi, dacă li lipsește o cunoaștere a dezvoltării din trecut. De aceea e necesar a urmări chestiunile acestea chiar din originea lor, unde ni-se prezintă mult mai

și mai ușoare de înțeles. E necesar a în- pe instrucția cu cele dintâi elemente ale culturii omenestii sau naționale și a înainta apoi în treaptă în treaptă dela lucrurile cele de tot mai simple la altele mai complicate, până când ajungem a înțelege starea culturală a zilelor noastre, cu toate rosturile și necesitățile ei. Este deci necesară o oare-care pătrundere a dezvoltării istorice pentru a cunoaște mai temeinic starea actuală; iar din această cunoaștere trebuie să re- interesul pentru problemele culturii și vie-

) *Ooethe* încă susține că, »chiar dacă lumea progesează în întregime, tinerimea totuși trebuie să înceapă iară dela capăt și să treacă ca îndel prin epocile culturii universale.

Prin urmare învățământul istoric, care arată dezvoltarea omenirii sau a unui popor, și duce chipul acesta la înțelegerea culturii de azi, de pârghia întregului învățământ. Celelalte discipline se vor concentra în jurul lui lămurindu-l completându-l. (Va urma).

Cf. Dr. I. Lupăș în »Vatra școlară« a. I. Nr. 7.

suma de 1275000 iar transportul de cărbuni deosebit pentru 250000. In cursul cercetărilor cei doi ofițeri ai vaporului au măturisit că căpitanul vaporului i-a mituit ca să facă declarații cum le va dicta el.

— »Astra« la Măhaciu. Membrii secției XXIII. »Turda« a »Asociațiunii« pentru literatura și cultura poporului român precum și toți binevoitorii și sprijinitorii ei sânt invitați la adunarea generală, ce se va ținea la 14 August st. n. 1910 la orele 2 p. m. în localul școlii gr. cat. din Măhaciu.

— **Necrolog.** *Florica Oncescu n. Ursu*, soția dlui Ioan Oncescu notar în pensiuie, a răpusat la 29 Iulie n. în vârstă de 57 de ani. Inmormântarea ei a avut loc la 31 Iulie și Șebeșul-săsesc. *Mohail Molescu*, fost coafor al Maj. Sale Regelui Carol I, de origină din Lipova, a răpusat la 29 Iulie n., în vârstă de 66 ani. Inmormântarea lui a avut loc în cimitirul Șerban-Vodă din București, la 31 Iulie n.

Odihnească în pace!

— **Insemnările unui sinucigaș.** Câteva zile înainte de asta la un otel din Viena a desecins un străin care s'a dat drept Iohann G. din Ochsonfurt. Alături l-au aflat mort înveninat cu arsenic. Cât timp nu și-a pierdut cunoștința a făcut mal multe scrisori și și-a însemnat cele din urmă gândiri.

Notele sânt scrise între ceasurile cinci și șapte de dimineață. La început scrisul e liniștit, mai târziu începe să fie greoi, aproape indescifrabil: La cinci și un sfert am luat cea dintâi doză de arsenic, amestecată cu rom și apă. Nu simțesc nimic mâinile însă-mi tremură, probabil din cauza neliniștel. E ceasul cinci și jumătate, am luat a patra doză de venin. Înghit foarte cu greu dar acum sânt liniștit și nu mă preocupă nimica. Incep să mă îndoiesc că am beut arsenic. Îmi așez revolverul alături, deși așl vrea să mor mai bucuros înveninat. Înainte de asta în Grecia paharul de venin era o formă legală. Șirele din urmă sânt scrise tremurat cu mână nesigură: Șase patruzeci și cinci, o nouă doză, mă așez pe pat. sânt frânt de oboseală...

Aci însemnările au fost întrerupte. Alături de pat poliția a găsit revolverul încărcat.

x **La croitoria universală.** I. Petrașcu, Sibiu — Nagyszeben, Strada Ciszădiei Nr. 30, Telefon 721. Se pregătesc cele mai frumoase haine, după croială cu și, pentru civili: fracuri, saloane, jachete, sacouri, pardesiuri, paltoane etc. Asemenea să execută pentru ofițeri și voluntari, tot felul de uniforme, iar în depozit se află diferiți articli pentru uniforme: săbii, chipiuri, portofee, mănuși etc. Atrag deosebita atențiune asupra reverenzilor preoțești, ce se pregătesc în atelierul meu, după moda cea mai nouă. Comandele se pregătesc în timp foarte scurt.

x **Când cumpărați ochelari,** a dresați-vă la magazine cari au în vedere nu numai interesul bănesc, ci vă spun sincer dacă e lipsă și de consultație medicală. Pentru ținerea strictă a acestui principiu și pentru serviciul conștiințios, recomandăm prăvălia de articole optice Seelenfreund Sándorné, din Kluj-Kolozsvár piața Jókai 2. unde găsiți termometre, grade, binocle, ochelane, barometre de prima calitate. Reparaturile se fac cu pricepere și grabnic.

catelor, întreținerea locuinței, spălătul și călcatul, legumăritul, croitul de rochii și de rufărie, cusutul cu mașina, diferite lucruri de mână până la cele mai variate broderii, țesutul la războiu dela cele mai simple pânzării până la covoare colorate ș. a.

Învățământul practic se completează cu învățământul teoretic, tratând despre teoria bucătăriei, teoria croitoriei, contabilitate și chemie culinară, igienă; apoi, religionea, limba și literatura română, maghiară și germană, cântări, desen ș. a.

Încăperile Internatului s'au mărit și corespund pe deplin regulilor igienice, având școala și ateliere de lucru într'o clădire separată, situată împreună cu clădirea principală într'o frumoasă grădină, proprietatea Reuniunii.

Taxa pentru întreținerea completă (inclusiv spălătul) este de 35 cor. pe lună; la aceasta se mai adaugă o taxă suplimentară de 4 cor. pe lună, pentru învățământ, îngrijire medicală și băi. — Taxele se plătesc anticipativ, lunar, în total 40 de cor.

Primirea elevelor în Internat se face cu 25 August st. v.; deoarece numărul locurilor este limitat, părinții sânt rugați a anunța cât mai din vreme înscrierea.

Pentru a putea fi primite în Internat, elevele vor trebui să aibă vârsta de 12 ani, să presinte certificat de botez, de școală și revaccinare.

La intrare în Internat, elevele pe lângă hainele și rufele trebuincioase vor trebui să și aducă așternut de pat, (saltea, perină și plapoma cu rufăria lor).

În cece privește îmbrăcămintea elevelor înștiințăm pe părinți, că pentru reducerea cheltuielilor și pentru uniformitate s'a reglementat un costum uniform precum și șorturi uniforme, pe cari elevele trebuie să și-le facă în Internat.

În legătură cu acest Internat Reuniunea întreține și un Orfelinat, în care se primesc fetițe române, orfane și sărace pe cheltuiala Reuniunii. — Pentru ocuparea acestor locuri se publică concurse.

Informațiunile se pot lua dela Direcțiunea Internatului, Șirul spitalului Nr. 10.

Maria B. Baiulescu,
președintă.

Ioan Lengeru,
secretar.

-Cronica socială și artistică.

Petrecere în Pian. »Reuniunea Pomplierilor« din Pianul-superior și inferior invită la petrecerea de vară ce va avea loc Duminică, 7 August n., în grădina școlii din Pianul-superior. Inceputul serbărilor la ora 1 d. a.

Concert în Sângeorgi. Senatul școlii gr. cat. din Sângeorgiul român invită la concertul și petrecerea de vară ce va avea loc Marți, la 2 August n., în hotelul băilor »Hebe«. Inceputul la orele 8 seara.

Petrecere în Meșcreac. În școala din Meșcreac va avea loc, Marți 2 August n., o petrecere de vară în beneficiul bisericii locale. Inceputul la orele 7 seara.

ECONOMIE.

Sura de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 2 August 1910.

Prețul cerealelor după 100 Rigr. a fost următorul:

Orn nou	
De Tisa — — — — —	21 K. 50
Din comitatul Albei — —	20 » 70
De Pesta — — — — —	20 » 50
Bănățianesc — — — — —	20 » 40
De Bacica — — — — —	20 » 70
Secară de calitate I. — —	14 » —
Orzul de nutreț, calitate I. —	12 » 75
Ovăla de calitate I. — — —	14 » 95
Gucuruz — — — — —	11 » —

BIBLIOGRAFII.

Ioan Porumb: Sfaturi instructive. Supt aceluși titlu a eșit de supt presă în zilele acestea o carte foarte potrivită pentru stăpînire generală a datinelor stricicioase din mijlocul poporului român. Opul e dedicat binemeritatului prof. prep. din Gherla: Ilari Boros (a căruia portret e reprodus în text) și Reuniunii inv. gr. cat. din comitatele Sătmăru-Ugocea.

Acest op se estide pe 5 coale de tipar și are următorul cuprins literar: Slăbirea credinței, concubinajul, minciuna, juiământul, minia, cearta și bătaia, pălatură proceselor, simțul de păstrare, sgricenia, munca și lucrul, luxul, pomenele, beția, credințele deșarte, știrgoții, sărbătorile băbești, neștiința noastră de carte și concluziunea. Prețul 1 cor. 20 fil. Se poate comanda dela autor: Ioan Porumb, inv. în Tăuții de sus (Gherla) rodtoftala, Sătmăr megye). O recomandăm cu toată căldura în atențiunea conducătorilor și luminătorilor poporului român.

— A apărut: Revista Culturală din Craiova, anul III-lea, Nr. 15 și 16, cu următorul cuprins: M. Strajan: Un scriitor de talent, Cîntarea României; M. Strajan: A Schopenhauer; Dr. I. Puțurianu: Bacilul colicomun, preotul vulgar, pneumo-bacilul lui Friedlaender, bacilul piociamic și bacilul dizenteriei; I. D. Ionescu: Danțurile naționale; Gr. D. Gabrielescu: Din galeria artiștilor muzicali, Verdi; I. P. Dorca: Soc. muzicală română »Hora« din Craiova, Dela serbare școlară. Bibliografie. Cronica.

La librăria »Tribunel« se află de vânzare, 10—20 fil. porto:

Olariu I. Dr. Scrierile părinților apostolești

Olariu I. Dr. Evangheliile după Matei, Marcu și Luca

Olariu I. Dr. Evangheliile după Ioan

Poșta Redacției.

S. S. (A.) Regretăm că nu putem să va împlinim rugămintea. Facem și noi colecție de ziare.

Nășăud. În sara de articolele publicate n'am primit nimic. Vă rugăm să ne mai trimiteți odată articolul din urmă și-l vom publica.

Cașovia. Vă mulțumim pentru cele comunicate în scrisoare.

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu.

»Tribuna« institut tipografic, Nichin și cons

Se caută

un candidat de avocat

cu praxă,

pentru cancelaria advocațională

Dr. Emil Montia

Șiria.

Credit pe ipotecă, pe cambiu

și pentru oficianși

mijlocește

Herzog Sándor

A R A D,

str. Weitzer János 15.

Telefon nr. 376.

? : Dentist român in Arad. :
VIRGIL MUNTEAN
:: Szabadság-tér No. 3. :: ?

Internatul de fete cu școală de menaj și industrie casnică din Brașov.

Înștiințare pentru anul școlar 1910—1911.

»Reuniunea femeilor române din Brașov«, aduce la cunoștință condițiunile de admitere în »Internatul de fete cu școală de menaj și industria casnică«.

Reuniunea întreține și subvenționează acest internat cu o sumă însemnată, spre a putea primi eleve cu taxe cât se poate de reduse.

În internat se predă învățământ practic și teoretic.

Învățământul practic cuprinde: pregătirea bu-

„SOMEȘANA“
 de credit și economii în DEȘ.
CONCURS.

Direcțiunea institutului de credit și eco-
 SOMEȘANA«, societate pe acții în
 prin aceasta publică concurs pentru
 a alor două (2) posturi de prac-
 Salar anual K 1000.
 reflectanți se recere:
 dovedească cu atestat că au absol-
 școală comercială superioară cu exa-
 maturitate.
 șă poșeadă pe lângă limba maternă-
 limba maghiară și cea germană.
 erile au să se înainteze până în 21
 st. nou 1910 la direcțiune.
 tal va trebui ocupat în 1 Septembrie
 1910.
 la 28 Iulie 1910.

Direcțiunea.

AVIS!

Direcțiunea institutului de credit și eco-
 SOMEȘANA«, societate pe acții în
 prin aceasta face cunoscut dlor acțio-
 în ședința sa ținută la 28 l. c. au
 șă persoana de optare pentru acțiile
 șă suma ultimă tot pe lângă condițiu-
 prospectului de emisiune« edat în
 19 Martie 1910 — până în 1 Oc-
 1910.
 șă condițiile de emisiune fiind foarte favo-
 sunt rugați Domni acționari a-se
 de acel favor și a-și valida dreptul,
 șă fiind un număr însemnat de acții noi.
 la 28 Iulie st. n. 1910.

Direcțiunea

ANUNȚURI!

se primesc cu prețuri mode-
 rate la administr. »Tribuna«.

Prumuturi ieftine

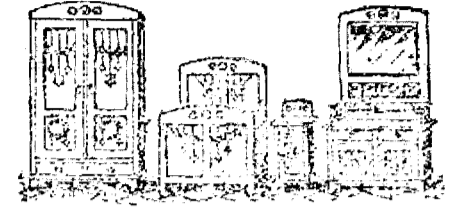
orice cheltuieli se mijlocesc pe
 cu amortizație pe lângă 4¹/₂%
 10—65 ani, și poveri mai scumpe
 scoase după etalonul de mai sus.
 ce mașini agricole, fabricații de prima
 și cea mai nouă construcție, ca mașini
 erat cu vapor, benzină și ulei brut
 ori folosite) apoi mașini de sămănat,
 rat, mori cu vapor, benzină, olei brut
 lipuri, pe lângă plătire avantajoasă
 și fără urcare de preț.
 zare și cumpărare de moșii, mori,
 case etc. etc.
 entura generală pentru comitatul Arad,
 ad, Bacibodrog, Timiș, Torontal și Caraș
 aratului »IDEAL« pentru acetilenă,
 & Schnanzer din Budapesta, cu
 a frumoasă și suportabilă și cu ma-
 garantat cea mai simplă și mai sigură.
 chemări în provincie se trimit funcționari
 șiști.
 enți cinstiți pentru țară se caută pe
 onorar.
 tura gene- **Palmert Mátyás,**
 comercială
 oara (centru) Prinz-Eugen-gasse Nr. 3.
 (lângă cuștarul Koch).

Lucza József

atelier chimic pentru curățitul hainelor în
 Szeghedin (Szeged) Laudon-u. Nr. 9.
PRIMEȘTE:
vopsirea și curățirea hainelor
 bărbătești, femeiești, de copii și pre-
 otești, postav de mobile, haine
 de doliu — mai departe primesc
curățirea penelor de pat,
 cu mașina prin ce își redobândesc
 culoarea albă și uscățimea originală
 și vor fi scutite de praf. Comandele
 din prov. se efectuează imediat și pr.

Schuster Ferencz

măsar pentru zidiri și mobile în Temesvár-Erzsébetváros, Korona-u. 18.

Execută după planuri proprii sau străine
mobile
 pentru dormitoare, prânzitoare și sa-
 loane precum și aranjamente pentru
 cancelarii și prăvălii cu prețuri moderate.

JOSEF JIKELI, Sibiu, str. Cisnădiei Nr. 47. — Telefon Nr. 190.

neguțătoria p. articli de sticlă, porcelan și metal; fărful și blade înflorate, rame p. licoane, globuri și lămpi, oglinzi țigle de sticlă.

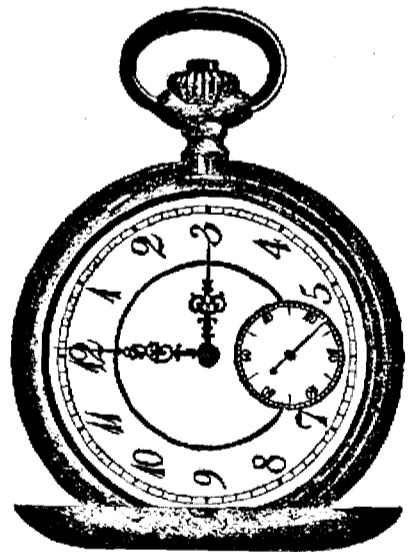
Recomandă scule bisericesti:
Cupă și vas de botez; Potire ar-
gintate și pe dinăuntru aurite;
Cădelniță; Căldărușe pentru apă sfințită;
Candele de părete de bronz; Candele argin-
tate; Cruci; Sfeșnice de altar și Candelabre.
 Ieftin de tot: **Candelabru aurit,**
 pentru 6 luminări, în mijloc cu vas pentru unt-de-lemn și glob
 de sticlă roșie cu prisme de sticlă cu tot K 43—
 — La dorință servește cu catalog gratis și franco. —

Cele mai bune
orologe
 — cele mai solide și cele mai după modă —
juvaericale
 atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă che-
 zăsie de 10 ani și prețuri ieftine, liferează cea
 mai bună prăvălie în aceasta privință în
 întreagă Ungaria

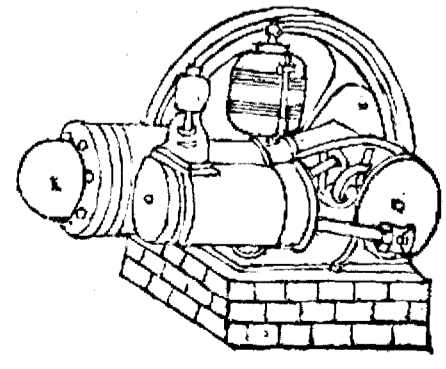
BRAUSWETTER JÁNOS

orologier în SZEGED.

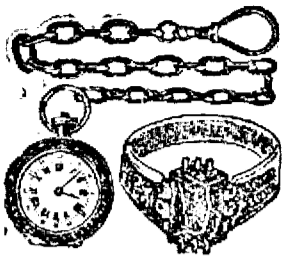
CATALOG cu 2000 chipuri se trimite GRATUIT.
 Notez că numai aceia vor primi catalogul gratuit cari îl cer cu
 provocare la ziarul Tribuna. (ad. scriu că a cetit anunțul în Trib.)
 Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

Motor cu olei brut. Nou-tate!

Cea mai contabilă putere motorică.
 Cea mai ieftină uzină! Garanție necondiționată. Prețuri
 și condiții favorabile. Fără mașinist! Nu ex-
 plodează. Nu e expusă focului. Nu e supț inspecția
 financiară. Nu are cazan. Funcționare simplă. Punem
 mașina la dispoziția oricărui individ acreditabil, fără
 nici o cheltuială, pentru a se convinge că face cel
 mai bun și cel mai vrednic de încredere serviciu.
 Prospecte de prețuri dela 2—60 PH gratuit.
PÁLFY TESTVÉREK
 turnătorie de fer și fabrică de mașini în
 SEGHEDEIN—SZEGED.
 Fondat în Anul 1807. Distins cu 20 medallii de aur.

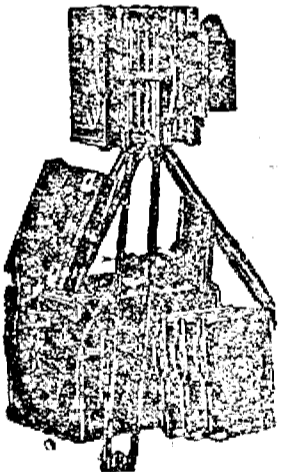
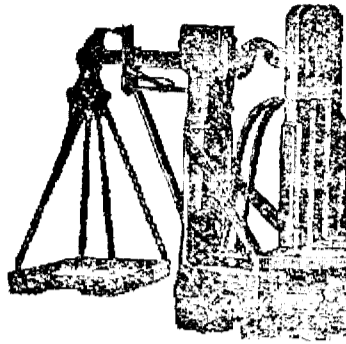
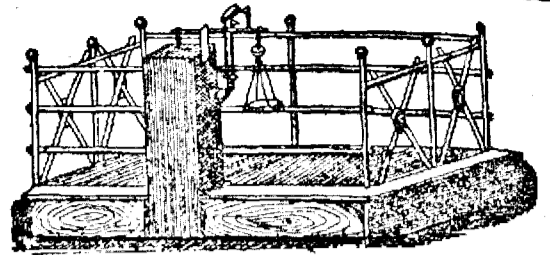
Cea mai ieftină sursă
de cumpărat.Cea mai ieftină sursă
de cumpărat.**BINDER LAJOS**ciasornicar și giuvaergiu în
MEDGYES, Markt-platz Nr. 8. Depozit bogat de
totfelul de ciasornice de aur și argint
precum și ciasornice de metal și nickel

Articll de argint de China.

Ochelari și zwickeri de Rathenov.

Articole optice de aur și argint.

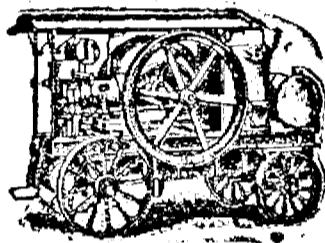
Reparaturi solide și ieftine. Serviciu conștițios.

ANUNȚ. La proprietarul Ioan Popescu în
Magyarád se află de vânzare în
cvant mare și mic:**vin vechiu și nou**
de Măderat.**PETRY ÁRPÁD**orologier și optic, singurul vânzător
de mașini de fotografiat »KODAK« în
Oradea-mare-Nagyvárad, Rákoczi-út 3.Mare asortiment de: oroloage de aur,
entint, nickel, cu pendulă, deșteptătoare,
redăreu cancelarie și de Schwarzwald. —Mașini de fotografiat și adjnștări pentru
amatori. Ochelari
veritabili Roden-
stock Diaphragma.
Mare asortiment de
sticle perescopice,
objective, lornete,
și de alte ob'ecte
optice. — Prăvălia
mea îi stă la dis-
poziția on. public
un Refraktometru
de Rodenstock
(mașină pentru exami-
narea ochilor)
prin ce se știe ime-
diat ce fel de sticle
sunt de lipsă. —Prima fabrică de cumpene
și greutăți din Brașov.**PAUL WIDMANN**Brașov-Brassó,
Korház-u. 62.Recomandă tot-felul de:
cumpene și cântare, balanse-
zecimale, centimale și cumpene-pod,
precum și greutăți cu prețurile cele
mai moderate. - Serviciu conștițios.Se primesc
reparări și
autenticări
din nou.Agronomii își pot face cumpărăturile în condițiunile cele mai avantajoase la
magazinul economic și de unelte al lui**Kálló Jstván és Társa**

Telefon No. 850.

Oradea-mare—Nagyvárad

Teleki-u. No. 8.

Are în depozit, pe lângă avantajoase
condiții de plată, tot-felul de mașini
industriale și agricole, aparate,
unelte, oleiuri, saci, mușamale funii
motoare, automobile, stropitori etc.
Cereți prospecte. — Expediție gratuită.
— Corespondență în limba română. —**Hoffmann Sándor** Arad, palatul teatrului.

Au sosit toate noutățile de primăvară:

Materii admirabile în cele mai noue culori.

POSTAVURI
pentru talii.

DELINURI.

ȘALURI.

ROCHII de desupt.

CIORAPI

mai iefteni ca ori-unde

CONFEȚIUNI

pentru femei și fete.

ALBITURI.

PANZE.

BRODERII.

DANTELE.

ȘINOARE etc. etc.

TRUSOURI.

ADJUSTĂRI

(DECORAȚII)

pentru haine.

Rog să binevoiiți a privi
vitrinele mele.

Fond. în a. 1860.

ADER J.

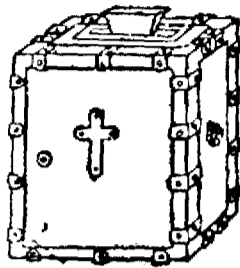
măiestru

ARAD, palatul minoritan.

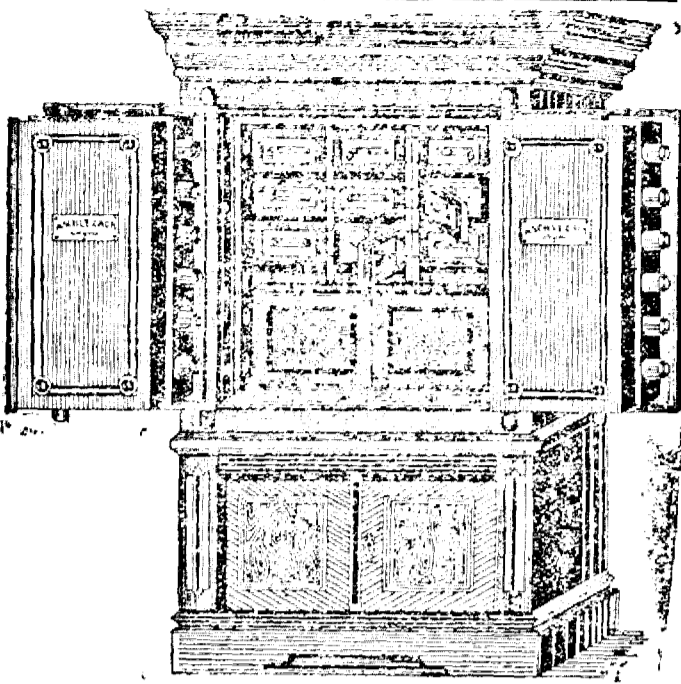
Magazinul celei mai excelente cuțite
buzunar cu tăș englez și Solingen,
de bucătărie din oțelul cel mai bun ș. a.
pentru curățitul legumelor, pentru tăiatul
carilor, pentru carne, șuncă, salamă și cuțite
ca. Cuțite pentru măcelari și cărnă-
le jughiat și pentru curățitul intestinelor.
barbieri și frizeri: mașini de tuns,
foarte fine, ascuțite, pre-um și articlii
— Recvizite de masă din Alpacca și
de prima calitate. — Ori-ce reparări de
aceasta precum și ascuțire, le execut în
meu, instalat cu electricitate, pe lângă
prețurile cele mai moderate. —

A. SCHLEZACK fabrică de casse
pentru bani și
tesoare în
Sibi'u-Nagyszeben, Lederer-g. 2.

Fabrică casse cu sertare din scy-
lolith și asbest incombustibile, recu-
noscute de cele mai bune. Scutare
și casse panțerate sigur din antogen
și thermit, camere panțerate, casse
pentru acte, casete, prese pentru
copiat, lacăte de
siguranță, etc.

Referindu-vă la zia-
rul nostru vi-se tri-
mit prețuri curente
gratuit și porto fr.
Fabricare din ma-
terialul cel mai bun.

Asudarea mânilor!
Asudarea picioarelor!
Asudarea subțioarelor!

În decurs de o oră dacă folosim:
SUDORAN-ul

de la **MOLNÁR**.

Epistolelor de recunoștință sunt autentice
notarul public
de farmacist! Medicamentul »SUDORAN«
dela Dta, vă mărlurisesc, e bun și mi-a
Primiți mulțămitele mele. Cu stimă. Cont. S. P.
Molnár János, farmacie la »Duhul sfânt«
Bely. Nu pot întrelăsa ca să nu vă fie cu-
medicamentul d-tale »SUDORAN« con-
picioarelor și subțiorilor are efect sur-
și e nevătămător și cu conștiința liniștită
orice. Cu stimă Sz. M. căp. înretr., R.
Dta »SUDORAN«, leac contra asudării
mânelor și subsuori am procurat încă
3 persoane, și întrebându-l despre rezultat,
dat foarte. Cu stimă A. S. învățător, Oy.
Dta apotecar Molnár! Răspunzând la cartea
cea mai mare recunoștință pentru »SU-
ANUL« d-tale Pentru că și eu am suferit în
măsură de asudoarea picioarelor și după două
mi-a trecut de tot. Am mântuit și alții
cu productul d-tale și te rog să-mi mai tri-
sticlute — și acestea pentru alții. Am rămas
G. K. ospătar S.
Dta apotecar! Am primit »SUDORANUL«
contra asudării de picioare, mâni și sub-
Credemă, că cine-l folosește după receta
ilă de neprețuit. Cu stimă F. E. coafăr, F.
»SUDORANUL« contra asudării de pi-
mâni subsuori, pregătit de d-voastră, are un
de excelent și sigur, că cu cea mai bună
il pot reco nanda nu numai celor din pa-
și străinătății, întrucât »SUDORANUL« în-
mult toate fabricatele străine, de cari m'am
până acum. Iși datorez mulțămită, că m'am
de boala neplăcută, Salut R. A. învățător A.
Se poate comanda la pregătitorul:
Molnár János, apotecar în Szombathely.
Prețul unul flacon 1 cor. 30 fl.
dacă ve trimite suma înainte, porto-franco.
»SUDORAN« prov. cu marcă să se primească.

Prăvălie nouă de
ghete pentru dame și bărbați

Oradea-mare—Nagyvárad.

Colțul str. Rákoczi și Nagy Sándor. (Lângă Czillér).

Am muncit ca croitor în Budapesta și străinătate și mai în urmă am fost mai
mult timp conducător de prăvălie la renumitul pantofar F e r e n c z i din Cluj. În urma
experințelor câștigate pregătesc neexcepționabil și cu prețuri moderate **ghete**
americane și franceze pentru bărbați, femei și băieți, mai pregătesc și **ghete ortho-**
pede conform ordinilor medicale pentru picioare bolnave, apoi **ciuzme elegante** (ciobote)
pentru vânători și pentru călărit. — La comanda din provincă este de ajuns trimiterea
unei ghete folosite. — Rugând binevoitorul sprijin al on. public, sunt cu distincă stimă:

PAROCZAY MÁTYÁS, pantofar.

— — Cel mai bun remediu contra — —
● boalei porcilor și vitelor ●

e păsatul proaspăt. Pentru acest scop reco-
mandăm cea mai nouă mașină a noastră pat.

„LACI“ numai
20 cor.

Macină porumb și orice cereale, mare
și mărunt. Se învârte ușor, petrece mult și
e foarte trainică. Pe cias macină 20 de
— — kilograme. — Se află la: — —

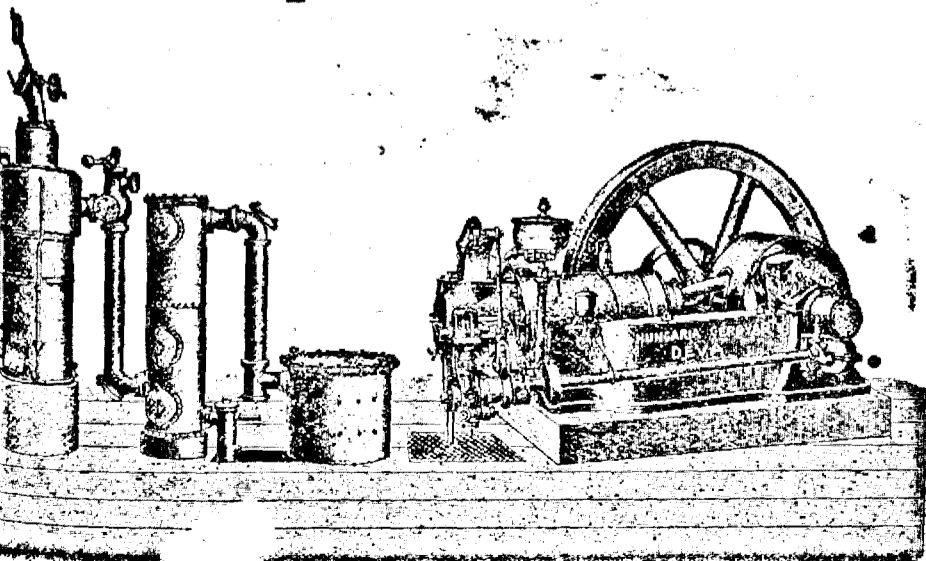
FRAȚII BURZA marchitanți și ne-
gustori de mașini
ARAD. Telefon 604.

Áró Kemény József. Fabrică de mașini „HUNGARIA“ societate comandită Déva.

Pregătește și ține în depozit:

Tot-felul de mașini economice.

Garnituri de motoare cu benzin și ulei pentru trie-
rat, în toată mărimea. Tot-felul de motoare stabile și
mașini cu aburi de 1 cal putere și până la 500.
Plănuirea de stabilimente pentru lumină electrică și pentru
putere transpunătoare, instalarea castelelor și economiilor
cu lumină electrică. Plănuirea și construirea de mori
pentru urluit, măcinat și cherestrăe. Apaducte și fântâni.
Recomandă fabrica sa aranjată modern cu deosebire pen-
tru repararea a tot-felul de mașini economice și a altor
mașini și automobile. — Specialități: instalarea de
camere răcoritoare, stabilimente pentru fabricarea de
ghiașă, lăptării și fabrica de cașuri și repararea canelilor.
Stațiunii de automobile.

Telefon 66-82.

FISCHER TESTVÉREK

- Lustratori de sticlă și fabricanți de oglinzi; ■
- pictură specială pentru geamuri de biserică. ■

BUDAPESTA, VIII., Mária-utca No. 11.

Pregătim ireproșabil oglinzi, plăci, dulapuri și apărătoare pentru uși. Primim execuția conștiințioasă a oricăror lucrări din acest ram, apoi colorarea în sticlă ori mozaic a geamurilor de biserică, dormitoare, sufragerii, saloane, portale și porticuri.

== Mare depozit de sticlă în plăci. ==

Comandele atât din loc cât și din provincie se fac cu multă conștiințiozitate.

Telefon 66-82.

Primul atelier ardelean aranjat cu putere electrică pentru scobirea pietrelor și fabrică de pietrii monumentale.

GERSTENBREIN TAMÁS és TÁRSA

Atelierul central al fabricii: **KOLOZSVÁR, DÉZSMÁ-U.**

Magazin de pietrii monumentale, fabricate proprii din: marmoră, labrador, granit, sienit etc. Kolozsvár, Ferencz József-út 25.

Cancelarie Centrală:

Nagyszeben, Fleischer-gasse 17.

Filiale: Déva, Nagyvárad.

Mașini de scris IDEAL și ERICA

Gramofoaane

Mașini de cusut VERITAS

(fabricație proprie) deasemenea cele mai solide părți constitutive: panglici de culoare, hârtie de copiat, ace, plăci etc. se găsesc la

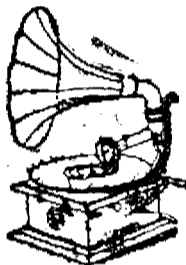
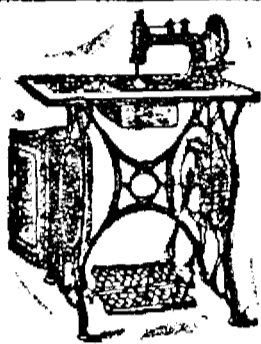
specia listul: Barthelmie György

Brassó, Weisz M.-ul. 23.

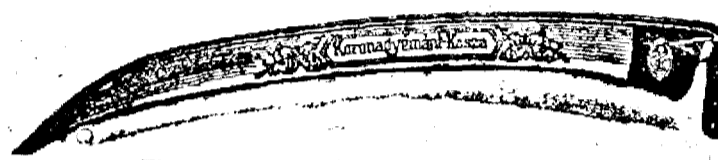
Cel dintâi și cel mai bine asortat atelier — — mecanic din Transilvania. — —

Atelier pentru reparat mașini speciale de scris, de ori-ce sistem și fabricație, deasemenea aparate mecanice fine etc.

Școală de scris cu mașina.

Să ne credeți că este în interesul D-voastră, dacă comandați — — coasa „Koronagyémánt”

Cu coasa „Koronagyémánt”

bătută odată se poate cosi zăua întreagă și deoarece e făcută din oțel-diamant, coase rele sau moi nu se găsesc între ele. Pentru trântirea flouărei bucăți garantăm.

75 80 85 90 95 100 110 cm.

Prețul: 1 buc. 1'80 1'90 2'— 2'20 2'40 2'40 2'60 cor. La comanda de 10 buc. una se dă rabat.

Comandele se pot face prin trimiț. banilor înainte sau pe lângă rambursul la

Lengyel Testvérek magazin de coase „Koronagyémánt”
Kaposvár, Fő-utca 22 T.

MOBILE BUNE

cu prețuri favorabile

se găsesc în fabrica de mobile a lui

Reisz Miksa

Békéscsaba.

în Nagyvárad

Sas-utca Nr. 7.